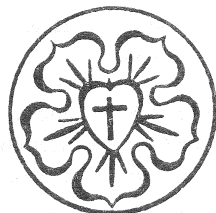

OROSHÁZI

HARANGSZÓ

1997. karácsonya

IV. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

INGYENES

Adventi-karácsonyi gondolatok

Advent - ismét eljött az egyházi esztendő e kedves, hangulatos időszaka. Adventi gyertyák a koszorún, lassan a negyedik is meggyullad, fényével Karácsony ünnepét készíti elő. Advent, azaz eljövétel, érkezés. Nem akárciké, hanem az Úr Jézus Krisztusé. Háromféle értelemben is.

Az első: Mária fia és az Isten Fia megszületett azon a csendes, betlehemi éjszakán, a sziklába vájt istállóban.

Második: saját szívemben, életemben születik, hozzám jön el, számomra is életető valósággá lesz a karácsonyi történet, leginkább a főszereplő: a testté lett Ige.

Harmadik értelemben: hamarosan visszajön Ő, a Föltámadott. Nem mintha távol lenne tőlünk, hisz ígéretéhez híven övével van minden napon. Visszajön: azaz újra látható lesz, szemmel is, és övéi haza térnek, ahol előre elkészített hely várja őket. Szinte már hallani közeledő lépteinek nesztét...

Igaz és szép gondolatok. Mind díszek a karácsonyfán. Ámde más a gondolat, és fájoán más a megélt valóság. Adventi hangulat ma a karácsonyi vásárlás harsogó bazársora. Adventi hangulat ma a versenyfutás pénzzel és a szomszéd fája alá kerülő ajándékokkal. Adventi hangulat ma: zaj, nyüzsgés körülöttem - süket csend bennem. Ránk szakadni készülő világ, szabadulás, menekvés, megváltás után némán vagy hangosan kiáltó emberek - s a hamisnak bizonyult megváltókban csalódott, így már az igazira is gyanakvással vagy megvetéssel néző kőszia nép. Szíve mélyén csöppnyi reménnyel: talán MOST, Karácsonykor mégis, vele is megtörténik a csoda, amelyet vár, még mindig vár, akkor is, ha ezt váltig tagadja, nehogy ebben a markos és deltás, erőszakos legényeket példaként követő világban gyengének, sőt gyámoltalannak bizonyuljon.

Mi ez a csoda? Hogy bennünk is életre keljen, megszülessen Ő, aki egykor emberré lett

Betlehemben. Ő mert kicsiny és gyenge lenni a jászolban, mert erőtllenül leroskadni saját keresztjének súlya alatt, mert fájdalmasan kiáltani a fán függve - és e gyengeségében, kiszolgáltatottságában volt a leghatalmasabb. Azért is, hogy életre kelhessen bennünk, életető valóság lehessen mindannyiunk számára. Mi viszont megátsszuk az erőset, aki jól megáll a saját és mások lábán ebben a versengő életben, minek ehhez az Isten?! Szabad és szükséges gyengének is lennünk, magunkat embernek és Istent Istennek látnunk, nem pedig fordítva!

Ehhez azonban csöndre van szükségünk, a csönd fáj néha, mert önmagunkkal szembesülünk. Fáj, mert izgága pótcselekvésekkel nem tudjuk saját magunk figyelmét elterelni önmagunkról. A csönd leleplez - ezért veszélyes. Adventi csend, elmélkedés, igaz bűnbánat és megújulás helyett jobb a zaj, a figyelemelterelő vásárlási lázban égés.

Valóban jobb? Hiszen éppen az adventi időszak lényegét, a szívben, lélekben, csendben készülést veszítjük el, amelyben szembesülünk saját árnyainkkal és így valóban felszabadult, mély lélegzettel, igaz örömmel mártózik meg lelkünk Karácsony fényében, az ünnepen, mely nem az emberi szeretet, hanem a mi istenünk végtelen szeretetének ünnepe. Mikor lehet ez számunkra valóság? Jézus válasza:

“Bizony, bizony, mondom néktek, hogy eljön az óra, és az most van, amikor a halottak hallják az Isten Fiának a hangját, és akik meghallották, élni fognak.”

Jn 5,25

Így legyen áldott az adventi készülődés, és Karácsony ünnepe!

Kovács László
lelkész

ÖNTSÜNK TISZTA VIZET A POHÁRBA

Kedves Olvasóink!

Fenti címmel új sorozatot tervezünk, melyhez kérjük az Önök segítségét. Olyan homályos kérdéseket szeretnénk tisztázni, melyek sokaknak okoznak fejtörést.

Kérjük Testvéreinket, hogy írják meg, az alábbi témák közül melyikről olvasnának szívesen lapunkban! Kérjük továbbá, ha van hasonló kérdésük, illetve véleményük az adott témákkal kapcsolatosan, szóban vagy írásban juttassák el a Harangszó szerkesztőjéhez, a lelkési hivatalba! Előre is köszönjük!

JAVASOLT TÉMÁK:

- Szentlélek vagy Szent Szellem?
- Szombat vagy vasárnap?
- Tiszteljük vagy imádjuk? (Mária és a szentek)
- Keresztyének részvétele a politikában.
- A számok szimbolikus jelentése a Bibliában.
- Mit értünk „szentség” fogalmán? (Két szentség vagy hét szentség?)
- Konzervatívizmus vagy liberalizmus? - melyik az egyház útja?
- Predestináció, Quietizmus és önmegváltás ... hogyan üdvözülhetünk?
- Egy akol vagy egy nyáj? Hogyan értsük az ökumenét?
- Közelre vagy távolra várjuk a világ végét?
- Pap, lelkész, atya, plébános, tiszteletes úr ... - melyik a megfelelő megnevezés?
- Vallásszabadság = vallástalanság?
- Haladjunk a korral? Van-e „modern” egyház?
- Az ádventi szimbólumok jelentése és helyes alkalmazása
- Karácsonyi szokásaink az Ige mérlegén.
- Természet, vagy teremtett világ?
- Megtérés és újonnanszületés.
- Jézus Krisztus: Isten és/vagy ember?
- Szellemidézés a Bibliában? - (1.Sám.28.)
- Földi és mennyei polgárságunk dilemmája.
- Gyermekkeresztés és/vagy felnőttkeresztés?

Első témánk, a közelgő karácsonyra való tekintettel:

KARÁCSONYI SZOKÁSAINK AZ IGE MÉRLEGÉN

A karácsonyi időszakhoz különösen sok szokás kapcsolódik. Ezek a szokások egyrészt a bibliai történetre, másrészt ősi pogány hiedelmekre, harmadrészt keresztyén népi szokásokra vezethetők vissza. Ebből következik, hogy vannak olyan szokások, melyek segítenek elmélyíteni a karácsonyi történet üzenetét, de vannak olyanok is, amelyek nem állnak meg az Ige mérlegén. Vegyük sorra őket!

ÁDVENT - eredetileg a böjthöz hasonlóan hat hétig tartott (karácsony böjtje), később négy hétre változott (Krisztus eljövételének négy értelmezése okán: 1/ Testben megjelent 2/ Az ember szívébe száll és megtéríti 3/ A halál óráján eljön értünk 4/ Az utolsó ítéletre jön vissza.) Ádvent legismertebb jelképe, az **ádventi koszorú**, Johann Wichern hamburgi lelkészre vezethető vissza. Ő készített először 1860-ban egy hatalmas fenyőkoszorút, melyen 24 gyertya volt, minden ádventi napra egy. Később csak a négy vasárnapot jelezte egy-egy gyertya. A koszorú köralakja az örökkévalóságot jelképezi.

Újabban van jelentősége a gyertyák színének is:

1. **Ezüst gyertya** - Jézus alázatos királyként jött a földre. (Mt.21,1-9.)
2. **Arany gyertya** - Jézus dicsőséges királyként fog visszajönni. (Lk.21,25-26.)
3. **Lila gyertya** - Az ember hite ingadozó. (Mt 11,2-10.)
4. **Piros gyertya** - A vértanúk győzedelmes hite. (Jn. 1,19-28.)

Az **ádventi ház** 24 ablakában egy-egy messiási prófécia olvasható, az **ádventi kalendárium** ablakaiban vagy zsákjaiban minden napra egy kis meglepetés található. (cukorka, csokoládé)

MIKULÁS - nem tévesztendő össze a tél megszemélyesítőjével, a Téliapóval, aki mesefigura. Mikulás, azaz Nikolaosz Myra város püspöke volt, aki Kr.u. 272-ben született, a keresztyéni szeretettől vezetve segített a szegényeken és megajándékozta a gyerekeket. Példáját kövessük ma is - ne csupán szeretteink megajándékozásával, hanem a valóban rászorulóknak megsegítésével. A Mikulás-naphoz kapcsolódott a pogány eredetű Krampusz figurája, mely az ártó szellemek megtestesítője. A keresztyén szokások között nincs helye, nem azonosítható az ördöggel. Nem helyes gyermekeinket a Mikulással ösztönözni a jóságra, engedelmességre, illetve a virgáccsal fenyegetni őket.

Luca napjának ma már nincs jelentősége. Valójában sok babonával kevert legenda, mely a 4. században élt siracusai lány személyéhez kötődik. A *Luca széke* kimondottan ostoba, boszorkányüldöző eszköz - nincs helye a mi hitünk világában.

Karácsonyi vásár - német nagyvárosokból eredő szokás, mely már a 14. században kialakult és ma már nálunk is dívik. Önmagában nem kifogásolható, de veszélye abban van, hogy az igazi lelki értékekről egészen az anyagiakra tereli a figyelmet. Eladók és vásárlók a karácsonyi vásár lázában éppen a lényegét hagyják veszni.

Karácsonyi üdvözetek - Írott formában a posta fejlődésével vált általánossá. Helyesnek tartjuk, ha nem csupán a kellemes ünnepre irányul, hanem a testté lett Igére hívja fel a figyelmet.

KARÁCSONY ÜNNEPE - Krisztus Urunk születésének ünnepe. A latin „incarnatio” szó eredeti jelentése: testté tétel, testbe öltözés. A keresztyének átvették a pogány rómaiak téli napfordulós („Sol invictus” = „Legyőzhetetlen Nap”) ünnepének dátumát, de úgy, mint Krisztus bűn felett aratott győzelmének ünnepét. Krisztus a mi Napunk, aki elúzi a bűn sötét éjszakáját.

Betlehemezés - a középkorból eredő szokás, amely a passiójátékokhoz hasonlóan alakult ki. Az egyszerű embereknek azt a vágyát tükrözi, hogy maguk is szerettek volna az evangéliumi események tevékeny résztvevői lenni. A karácsonyi eseményeket élő személyekkel, vagy bábokkal játszották el. A magyar betlehemezés bölcsője az erdélyi pásztorok világa. Nem véletlen, hogy éppen a mókás, huncut pásztor figurája kerül előtérbe, olykor Krisztust is háttérbe szorítva. Ha ezt a kisiklást elkerüljük, akkor nagyon áldottá, meghitté teheti családi és gyülekezeti ünnepelésünket a betlehemezés.

Sokféle szokás a *karácsonyi éneklés*, vagy családi körben, vagy rokonok, barátok, ismerősök körében. Sok szép evangélikus énekünk is van, amit fel kellene venni a repertoárba.

A *karácsonyfa* ma már elválaszthatatlanul hozzátartozik az ünnephez. A karácsonyfa-állítás első írásos emléke a 15. századból való, mely szerint Strasbourg városában „az emberek karácsonyfát készítenek, rá papírból rózsákat, süteményeket és cukorkákat akasztanak...” Van olyan vélemény is, mely szerint Luther állított volna először karácsonyfát, de valószínűbbnek látszik, hogy a reformátor a korábbi hagyományt csupán elfogadta és ezzel meghonosította az evangélikusok között. Az szinte biztosra vehető, hogy Magyarországon az evangélikusok vezették be ezt a

szép szokást. (Mária Dorotty, a Podmaniczkyak stb.) A karácsonyfa a paradicsom életfáját szimbolizálja, melyet a bűnbe esett ember nem érhetett el, de Krisztus által elhárult az akadály. A helyes szokást ne vigyük túlzásba, ne váljon státusz-szimbólummá a minél különlegesebb, drágább fenyőfa. Az *ajándékozás* is akkor fejezi ki a keresztyéni szeretetet, ha nem a luxusra törekszik, és nem válik mindennél fontosabbá. A szülők neveljék mértékletességre gyermekeiket, hogy ne az ajándékért, hanem önmagukért szeressék őket! *Étkezésünk* legyen ünnepi, de mértéktartó! Nem fogadható el a teljesen pogány eredetű *regölés* szokása, melyet István vértanú napjához (december 26.) kötött a népi vallásosság. (*Istvánolás*) A regösök valójában varázslást, mágiát gyakorolnak, mellyel a különféle anyagi javakat akarják biztosítani. Ugyanígy helytelen a *János-napi borszentelés* és a *Jánosolás*, ami szintén regölést jelent.

VÍZKERESZTHEZ kötődő szép szokás - bár kevés helyen gyakorolják - a *háromkirályjárás*, melynek résztvevői a három király jelmezébe öltözve Krisztushoz fohászknak áldásért és védelemért.

Szép szokások, hagyományok nélkül üressé, örömtelenné válik keresztyén életünk, és ünnepünk örömtelen élvezet lesz csupán. Őrizzük meg és adjuk át gyermekeinknek, ami szép, de vigyázzunk, hogy keresztyén hitünk soha ne süllyedjen a pogány babonák szintjére!

Győri Gábor
lelkész

Köszönetet mondunk...

...mindazoknak, akik áldozatos munkával,

ajándékkal, adománnyal vagy árengedménnyel

támogatták a nyári kántorképző tanfolyamot.

Külön is hálával tartozunk a Zalka Tejüzemnek,

ahonnan két héten át ingyen kaptuk a tanfolyam

résztvevőinek ellátására szükséges tejet és finom

friss tejtermékeket.

Köszönjük szépen!

A kántorképző vezetői és hallgatói

Advent: a csend, az önvizsgálat és a bűnbánat időszaka

Hogyan lehet benne segítségünkre énekeskönyvünk?

A karácsony előtti hetek általában lázas készülődéssel telnek el. A vásárok forgatagában ajándékok után kutatunk. A tanulók számára is felpörög ilyenkor az idő: a dolgozatírások hetei ezek. A keresztyének azonban ekkor már egy új évet kezdenek, amely jelentősen eltér a zajos ünnepvárástól. Az adventi időben a csendesség és várakozás jellemoz bennünket. A megjövendölt Messiás születését ünnepeľjük karácsonykor, de várjuk az értünk visszajövő dicsőséges Urat is. Ilyenkor talán jobban szeretnénk, hogy Jézus hozzánk is betérjen. Egy egész esztendő van már mögöttünk. Amikor eljön a december, már nemcsak testileg érezzük annak nyomait, lelkünkön is meglátszik az idő múlása, a fáradság. Pontosán ilyenkor kapunk buzdítást: ne lankadjunk, örüľjünk, királyunk érkezik hozzánk.

Egy kedves vendég jövetele előtt izgatottan sürgünk-forgunk: mindennek rendben kell lennie.

Jézus érkezését vajon megelőzi-e a felkészüľési fázis?

A külső készülődések mellett a belsőre is hangsúlyt fektetők keresik az alkalmat, hogy elcsendesedjenek Isten színe előtt. Néha kifejezetten úgy érezzük: jó lenne egy kis segítség, szeretnénk példáat keresni imádságokra. Saját szavainkat olykor nem érezzük elég szépnek, vagy kifejezőnek. De kinek az imáit olvassuk? És hol találunk olyanokat, amelyekkel azonosulni is tudunk? Nem minden esetben igazodunk el a napjainkra már nagy méreteket öltött kegyességi irodalmon, énekeskönyvünk pedig kéznél van, - és bár sok kritika érte az utóbbi időben, mégis megbízható. Keresztyén családokban szívesen forgatott, sokat használt könyvecske volt mindig is. Többen még Bibliájuknál is gyakrabban vették kezükbe, gazdag énekanyaga és imádságos részei miatt.

Új énekeskönyvünk, - amelyet 15 éve használnak gyülekezeteink - sem szakított a hagyománnyal. Minden alkalomra találunk imádságokat benne. 12 nagyobb egységben, témakörönként csoportosították a 681. oldalon kezdődő fő részt. Itt azonban nem csupán példaimádságok vannak. Imádkozásra vonatkozó kérdéseinkre is választ kapunk, hiszen Jézus szavait olvashatjuk, amint Ő imádkozni tanított és arra biztatott is. Előttünk élt keresztyének kérései, szépen megfogalmazott, szívből jövő gondolatai is megelevenednek számunkra e lapokon. Általuk felfedezhetjük a régmúlt távolába tekintve, hogy a hálaadások és fohászok eredetileg számunkra idegen nyelven író és gondolkodó „szerzői” nagyon is közel állnak hozzánk, testvéreink. Imáikat ugyanis sajátunknak érezzük, a leírt szavakba mintha a mi lelkünk rezdüléseit

öntötték volna. Ez a rész Szentírásból vett imákat és zsolnárokat is közöl, ugyanakkor bepillantást nyerhetünk az első keresztyének imaéletébe is. Olyan egyházatyák, mint az ékes stílusáról híres Krizosztomosz (Aranyszájú János) vagy Augustinus és reformátoraink (Luther, Melancthon) Istenhez szóló szavai is hozzáférhetővé váltak itt számunka. Sőt a modern ember imáira is találunk példáat, külföldi lelkészektől (Jörg Zink) és lelkészeinktől egyaránt.

Az adventi idő színe a lila. Az egyházi esztendő folyamán oltárterítőkünk akkor kapják ezt a színt, amikor a bűnbánat hangsúlyosabb szerepet kap, amikor megtisztulásunk - megigazulásunk - kérdése előtérbe kerül.

A bűnbánat nem szentség az evangélikus egyházban, de emiatt nem jelentéktelenebb, nagyon is komolyan kell vennünk. Luther a gyónás és feloldozás összefüggésében pedig így ír: „... nem szabad megvetnünk, hanem nagyra kell tartanuk és meg kell becsülnünk, mint a keresztyén egyház minden más szolgálatát.” (Schmalkaldeni cikkek)

Amikor Jézus születésére emlékezünk vissza, arra is gondolunk, Üdvözítők jött közénk. Isten emberi testet öltött és Ő maga szenvedte el a számunkra kiszabott büntetést. Bűneinket maga vitte fel a keresztfára, bűnbocsánatot tőle kapunk, ajándékba. A megigazulás és a megtisztulás Isten műve mirajtunk, miérettünk. Ezért örömműnep a karácsony. Az azt megelőző adventi idő azonban int is: éljünk bölcsen, Jézus újra vissza fog egyszer jönni ítéletre. Nem mindegy tehát, hogy felkészüľten, vagy készületlenül tesszük-e azt, a nekünk nyújtott kegyelmet hogyan fogadjuk. Ezért jó bepillantani a gyónótükörbe, a Tízparancsolat, s az alapján készüľt imádságok segítségével megvizsgálni önmagunkat: vajon hittel a szívünkben, az Úr Jézus Krisztus követésében járóként élünk-e. Ragaszkodunk-e Hozzá és teremjük-e a megtérés gyümöľcseit?

A gyónásról szóló fejezet tehát nem kizárólagosan az úrvacsorával való élés előtt lapozható fel. Mindig segítségünkre van, ha önvizsgálatot tartunk. Énekeskönyvünk lelki készüľésünkben nagy szolgálatot nyújthat az adventi hetek során, hiszen bűnvalló imádságok és zsolnárok sorát találjuk benne, szerepük pedig sokszorosan is felértékelődik, amikor nem tudjuk, hogyan is kezdjünk a bűnvalláshoz, amikor nem találjuk a megfelelő szavakat, esetleg mi magunk egy szót nem tudunk kiejteni.

Skorka Katalin
s.lelkész

SZÉPEN KÉRLEK

*Szépen kérlek, édesanyám, szíved alatt vigyázz reám!
Órizzél és féltszél engem, mint nagy terhet, de drága kincset!*

*Szépen kérlek, édesanyám, gondolj reám, ne kínozzál.
Az öledbe fészket tettem, lelkem adta hozzá a jó Isten.*

*De ha így sem kellek?
Nagy a világ, majd elférek!
Csak ne pusztuljak, mint a féreg!*

*Most megkérdezlek, édesanyám:
- Lelked mélyén gondolsz te rám?
Gondolsz te rám, mik kinzol, s méreggel elborítol?
Nem jó anya az ilyen anya,
bármilyen szép is a mosolya!
- De emlékezz, te kőszívű anya!
Hogy értem egyszer esküt tettél.
Tanúsítja a szent oltár, s az esküdhöz,
ha hűtlen lennél és gyilkosságba esnél, megállj, bevádollak
a Jó Istennél!*

*Az eskümet megfogadom, s holtomiglan betartom.
Mert te, te bűnös anya, ki nem szeretted gyermeked,
megkeserülöd majd egy szép napon,
hogy elveszejtetted drága kincsedet!*

Laszli Bea 6.b.
(Evangélikus Általános Iskola)

Az evangélikus énekeskönyv

„Énekeskönyv” a Bibliában

Az énekeskönyv nem mai találmány. A lelki énekek összegyűjtésére és istentiszteleten való használatára már a Bibliában találhatunk példát. A héberek énekeskönyve Bibliánkban Zsoltárok könyve címszó alatt található. A Biblia többi könyvével ellentétben, amelyekben Isten szól, törvényt ad és cselekszik az egyes ember életében, a zsoltárok annak a példái, hogy az ember hogyan válaszol Isten kijelentéseire. Az emberi lélek legmélyebb titkait, érzéseit tárja föl, és ezért különösen fontosak a számunkra, hiszen egy-egy zsoltárban magunkra, a saját érzéseinkre és gondolatainkra ismerhetünk. Ezért lehetnek a zsoltárok példák és segítő eszközök arra, hogy mi hogyan szólítsuk meg Istent, hogyan viszonyulhatunk Hozzá. A zsoltároknak nemcsak szövegük, hanem dallamuk is van. Közülük a legtöbbnek Dávid, Izrael legnagyobb királya a szerzője. Már ebből is láthatjuk, hogy Isten

számára kedves, „jó illatú áldozat”, amikor a hívek énekben szólítják meg és imádják nevét.

Az ősgyülekezet, akárcsak Jézus is, ezeket a zsoltárokat énekelte. (Ld. *Jézus tanítványaival a Gecsemáné kertbe megy Mt. 26,30.*) Később, a gregorián éneklés kialakulása után egyre inkább csak „szakemberek” énekeltek az egyházban. A papok, szólisták és szerzetesekből álló kórus.

A reformáció és az ének

Az éneklés terén az egyházban újat Luther Márton hozott, akinek az volt a célja, hogy a gyülekezetet bekapcsolja az istentisztelet liturgiájába, és szemlélőből részesévé tegye az istentiszteleti életnek. Ehhez elsősorban anyanyelven írt énekekre volt szükség. Másik szempontja a tanítói célzat volt, hitünk alaptételeit fogalmazta meg énekei szövegében, ezáltal is megkönnyítve az alapvető hitigazságok elsajátítását. Buzdított másokat is arra, hogy írjanak énekeket. Ő maga gregorián és egyéb himnuszok dallamát vette alapul strofikus (versszakos) énekek megírásához, saját szerzeményein kívül. Magyar szerzők közül csak néhányat említek ebből a korból: Sztárai Mihály, Batizi András, Balassi Bálint.

Magyar evangélikus énekeskönyvek

Első magyar evangélikus énekeskönyvünknek csak töredéke maradt fenn, 1536-ból, melyet Krakóban adtak ki, majd 1574-ben Huszár Gál adta ki énekeskönyvét, aki saját nyomdával rendelkezett.

A jelenlegi énekeskönyvünket megelőzendő, egyházunkban négy könyv volt használatban: a Dunántúli (ezt használta az orosházi gyülekezet is), a Békéscsabai, a Szarvasi és a Nyíregyházi Énekeskönyv.

Az 1982-es énekeskönyv szerkesztése

Az új énekeskönyv szerkesztésének öt szempontja volt:

1. A négy különböző, ám egymás énekeivel bővítetett könyvek helyett az egységes, minden magyarországi evangélikus gyülekezetben használható énekgyűjtemény kialakítása.
2. A szövegek mellett a dallamok is jelenjenek meg a könyvben, hiszen az új generáció már nehezebben jegyzi meg mind a szöveget, mind a

dallamot, viszont egyre jobban tudnak kottát olvasni.

3. Az ún. énekreformot már minden más felekezet bevezette rajtunk kívül.

4. Ökumenikus szempontok figyelembevétele. Vagyis arra törekedtek a szerkesztők, hogy a különböző felekezetek és országok egymás énekeit saját énekeskönyvükbe bevegék.

5. Szükségét érezték új énekek írásának is, melyek a mai ember Istenhez való viszonyát fejezik ki.

Énekeink

- Hatalmas énekkincsből válogathattak, hiszen a Szarvasi és Dunántúli énekeskönyv is kb. 800 éneket tartalmazott. A mi mostani könyvünkben 487 korál* található, ebből saját dallammal összesen 248 ének rendelkezik. Ebből is láthatjuk, jócskán lecsökkent énekeink száma, ezért fontos az, hogy ezt a keveset szeressük, használjuk és megőrizzük. Ezeknek a dallamoknak a többsége az 1500, 1600 és 1700-as években keletkeztek, tehát régi énekek. Elenyésző a modern, vagy számunkra idegen kultúrából eredő énekek mennyisége. Ezeket nemigen szoktuk használni az istentiszteleten.

- Sok kedves énekünknek megváltozott kissé a szövege. Részben előnyére, részben hátrányára vált énekeinknek, részben pedig az előző rendszer ideológiája kényszerítette ki. Pl.: Ó boldog ország, boldog nép... helyett: Ott boldogság van, boldog nép... (137-es ének 3. vsz.)

- Mai rohanó világunkhoz igazodva általában 4-5 versszakosra kurtították énekeinket.

- Dallamokban is történtek itt-ott változtatások. Cél az eredetihez való visszatérés volt, valamint könyvünk a ritmusos éneklést részesíti előnyben a kiegyenlített ritmussal szemben.

Az énekeskönyv szerkezete:

Az énekeskönyvben énekeken kívül sokminden más is található. Én csak a szerkezetet ismertetem, ezekről bővebben Skorka Katalin segédlelkes cikkében.

I. Istentiszteleti rendek a 10-39. oldalig,

II. Énekverses liturgikus rendek a 43-69. oldalig **1-13-as** számozás alatt

III. 14-17. számig az énekes liturgia rendjét találjuk meg, ahol a lelkész énekes mondattal

szólítja meg a gyülekezetet, és a gyülekezet énekszóval válaszol, benne az áldás és a Miatyánk eléneklésére is módot találunk.

IV. Zsoltárokat találunk a **18-39.** számok alatt, de nem versbeszedett, hanem „eredeti” formában. Ebből adódik a különleges, ún. recitáló éneklési mód. Talán kicsit példát kaphatunk arról, hogyan énekelhették a zsoltárokat a Biblia korában, hiszen a héber költészet nem rímekre és szabályos sorokra, hanem gondolatritmusra épül. **Az énekek csoportosítását** a 123-124. oldalon találhatjuk (dicséretes, könyörgések ... stb.) Igen hasznos segítség az énekválasztásban, hiszen csak a megfelelő csoportba eső énekeket kell átnézni ahhoz, hogy megtaláljuk a számunkra megfelelőt.

V. Korálok 40-527-ig számozva.

VI. Bibliaórai énekek az **528-591.** szám alatt, melyek között ifjúsági és gyerekénekek, valamint kánonok találhatóak. Ebből a szempontból újat hozott mostani könyvünk, hogy az ifjúság énekei közül is bevett néhányat, ezzel próbálja megszólítani a gyülekezet minél szélesebb rétegét.

VII. Imádságok a 682-775. oldalig. Ezek segítségünkre lehetnek, amikor nem találunk szavakat, vagy nem tudunk önálló imádságot mondani. Itt hívnám föl arra a figyelmet, hogy az énekek szövegei is alkalmazhatóak imádságként. Szintén ebben a részben találunk **két szentségünkkel** kapcsolatos igét, imádságokat, tanítást. A 767. oldaltól **haldoklók számára** találunk imádságokat, buzdító szövegeket, igeverseket.

Végül a **vasárnapi és ünnepnap** **szentigék, énekszerzők, fordítók** jegyzéke, **dallamszerzők**, az énekeskönyvben fellelhető **szimbólumok jegyzéke**, és a tartalomjegyzék.

Széll Éva
kántor

* A német-skandináv egyházban: a nemzeti nyelvű, strofikus gyülekezeti ének megnevezése, melyek részben a reformáció előtti énekekre vezethetők vissza, illetve a gregorián éneklés hatására keletkeztek. A megjelölés evangélikus egyházi értelemben a 16. sz. végén jelent meg. A magyar szóhasználatban protestáns egyházi éneket jelent.

Levél Pécsről

Az egykori Evangélikus Gimnáziumunk ünnepével kapcsolatosan (szeptember 14.) levelet kaptunk Pécsről Péterfia Zoltán tanár úrtól, a levélből vonatkozó részleteket közlünk:

„Kedves Esperes Úr!

Köszönettel vettem e hó 7-én kelt levelét, melyben örömmre közölte, hogy a következő Orosházi Harangszóban helyt tud adni az Új Dunántúli Napló "Orosháza ünnepe" című cikkének. Kérésének eleget téve közlöm, hogy ez a cikk a Napló október 2-i számában jelent meg a lap "Hitélet" című oldalán. Szerzője Báling József szerkesztő volt, a tőlem nyert információk alapján. Sajnos helyszűke miatt sokat kihagyott, amiket pedig én fontosnak tartottam volna...

Szívem örömeire szolgált az a közlése, hogy az egykori gimnáziumunk helyén álló épületben újra megnyílik egy 6 osztályos gimnázium. Így a szülőknek lehetőségük nyílik arra, hogy gimnazista gyermekeiket egyházi nevelésben részesíthessék.

Szeretném megemlíteni, hogy gimnáziumunkkal párhuzamosan szerveztünk a parasztfiatalok számára egy népfőiskolát is, amelynek jól felszerelt tágas épülete volt a Kelet utcában. A fiataloknak velünk együtt bentlakó nevelője Csepregi Béla barátom volt. Itt a tanítást minden oktató társadalmi munkában, népünk életéért való felelősségből végezte...

Megköszönve a Harangszó munkáját, kívánom arra Isten áldását, igaz tisztelettel:

Pécs, 1997. november 19.

Péterfia Zoltán"

Az Új Dunántúli Napló levélben említett cikke: Orosháza ünnepe

Orosháza ünnepe

Orosháza városát a Tolna megyei Zomba község magyar evangélikus jobbágy népe alapította. 1744-ben az egyházpolitikai nyomás alól menekülve költöztek át az Orosháza pusztára, amelynek földbirtokosa szabad vallásgyakorlatot biztosított számukra.

Itt gyorsan gyökeret vertek, és utódaik az 1900-as évek elején már hazánk legnagyobb faluját alkották. Iskolarendszere azonban fejletlen maradt. Így indokoltá vált, hogy 1933-ban három állástalan ifjú diplomás tanár Orosháza község jelentős támogatásával miniszteri engedély alapján megkezdje egy gimnáziumi tanfolyam működtetését. A tanfolyam nyolc osz-

tályának tanulóit a szarvasi evangélikus gimnázium magántanulói voltak.

Négy év múlva a tanulók létszáma már 200 főre emelkedett, és ennek megfelelően a tanári kar is jelentős volt. Ez indokolta a miniszterium óhajat, hogy alakuljon át a tanfolyam nyilvános jogú gimnáziummá. Ezt a szerepet vállalta 1937 nyarán az orosházi evangélikus egyházközség. Így kezdte meg működését hatvan évvel ezelőtt az első két osztállyal az új evangélikus gimnázium.

Ez az iskola évről évre egy-egy osztályt vett át a tanfolyamtól, és így 1945-ben lett nyolc-osztályos és tartotta meg első érettségizető vizsgáját.

Az alapítás 60. évfordulóján, ez év szeptember 14-én tartotta meg Orosháza népe hálaadó ünnepét. Az egész napos ünnepségsorozat az orosházi nagytemplomban hálaadó istentisztelettel kezdődött. Iskolaiörténeti előadás, kiállítás, emléktábla-leleplezés tette teljessé az ünnepet, és felcsendült az iskola egykori diákjának, Szokolay Sándornak erre az alkalomra írt műve is. Az ünnepre az egykori gimnázium volt tanárai és diákjai sok százan jöttek el, még külföldről, sőt tengerentúlról is.

Sajnos mint egyházi iskola, a gimnázium csak tizenkét évig, az 1948-ban bekövetkezett államosításáig működött.

Az államosításnak két pécsi vonatkozása is van. Az őstanfolyam három alapítójának egyike Péterfia Zoltán, aki később az orosházi evangélikus gimnázium igazgatóhelyetteseként működött, most ugyancsak az állam valláspolitikai nyoma elől menekült családostul Pécsre, és ott folytatta feleségével együtt tanári szolgálatát nyugdíjazásáig.

A harmadik alapító másika, Nagy Zoltán a tanfolyam tanáraként működött mindaddig, amíg be nem lépett a Jézus Társaság rendjébe, ő később a pécsi Pius gimnázium kedvelt tanáraként szolgált ugyancsak az iskolájuk államosításáig.

ZOMBA - OROSHÁZA KAPCSOLATTÖRTÉNETE Verasztó Antal új könyvéről

Amióta az elsősorban költőként ismert Verasztó Antal nyugdíjba ment, gyakrabban tölti délelőtti óráit egyháznak levéltárában. Nem verseket ír, hanem helytörténetet. Jól. Mint igazi lokálpatrióta szorgalmasan és céltudatosan kutató, jegyzetel, aztán évenként letesz asztalunkra egy-egy csinos kis kiadványt. Tavaly Visszaszámlált évek címmel látott napvilágot az orosházi temetők történetéről szóló műve, az idén októberben pedig a Fülöp Béla által életben tartott helyi Helios Kiadó bocsátotta útjára a Zomba - Orosháza kapcsolattörténete és - a kötet második részeként - az Orosháziak Tolnában és Baranyában című alkotását.

A múltból táplálkozó orosházi tudat szempontjából Zomba olyan, mint az a bizonyos régi tánciskolai kályha, csak innen tudtak elindulni a táncospárok. Mi evangélikusok is mindig Zombáról indulunk, ez a példa is éltető erőt ad számunkra. A város szellemi életére figyelő orosháziak természetesen eddig is ismerték azt, hogy 1744-ben hitük üldözése miatt menekültek el a Tolna megyei Zombáról azok, akik megalapították településünket. Verasztó Antal most egyetlen kötetbe sűríti a kapcsolattörténet minden fontosabb eseményét, nem csak a jelesebb évfordulókra figyel.

Külön öröm számunkra, hogy a kiadvány részletesen taglalja az orosházi és a zombai evangélikusok között létrejött kötelekeket. Az 1930-as évek lelkészei által kezdeményezett utazások után a hatvanas években Boros Béla zombai iskolaigazgató érezte szívügyének a hittestvéri szálak ápolását. 1971-ben ötven tagot számláló orosházi egyházi küldöttség járt Zombán, majd 1973-ban elhelyeztük templomunkban a zombai imaház tégláira az ősök által Zombáról hozott harangot.

A szerző sok mindent összegzett és tett közzé még két és fél évszázados kapcsolatainkról, a munka végén több ismeretlen fényképet is közöl. Érdemes a kötetet most karácsonyra megvenni és elolvasni, hogy az elődök példájából merítsünk erőt és hitet jövőnk építéséhez.

(A 160 lapos könyv készült Orosházán az INICIALE BT. nyomdájában, ára 499 Ft.)

Koszorús Oszkár

December...

A gyorsan leomló hideg alkonyatban megsűrűsödik a homály. Zúzmarás ágak nyújtóznak ég felé, fehér karjaikat mintha elnyelné a végtelen sötétség.

Földi létünk útja is így vész bele a ködös szürkéségbe. Nem tudhatjuk, közel van-e, vagy távoli még a cél; hogy évtizedek mérik még időnket vagy következő lépésünk az utolsó lesz. Gyarló szemünk csak azt látja, ami mögöttünk elmarad. Vétkeinket, tévedéseinket utólag ismerjük fel és utólag másként nézzük az átélt eseményeket.

Évfordulóink, ünnepeink gyakran készítetnek visszatekintésre, elmélkedésre.

Ilyen gondolatébresztő alkalom volt az egyházi esztendő végén az "Örökélet vasárnapja", mikor azokra gondoltunk, akik már nem lehetnek közöttünk. Felidéztek szeretteink arcát, a velük együtt átélt pillanatokat.

Amikor emlékezünk, megelevenedik a gyermekkor, érezzük a régi otthon hangulatát, melegét.

Különös játéka az emlékezetenek, hogy eltávozott szeretteink alakja a múltó idővel egyre nő. Felfedezzük azokat az értékes tulajdonságaikat, amelyeket életükben észre sem vettünk és József Attilával sóhajtjuk: "... mos látom, milyen óriás ő!"

Igen, az emlékek suhannak... Vidáman nevető gyermekarcok, ... boldogságtól sugárzó fiatalok, ... szüleink, nagyszüleink gyengéd mosolya, meleg tekintete, ... áhitattal teli ünneplések, gyertyafény, karácsonyi evangélium, megfagyott csillogó szemek, Tervek, remények, álmok, ... és gondok is. Nehéz napok, küzdelmes évek ... Veszteségeink fájdalmas órái. Utolsó pillantás, végső búcsú, keserű gyász. Az Úr adta, az Úr vette el ... Feltámadás reménysége ...

Mégsem szabad azt hinnünk, hogy örökélet vasárnapjának csak ennyi az üzenete. Ennél sokkal többet üzen nekünk, akik még itt élünk! Földi életünk múlandóságára figyelmeztet és arra, hogy az öröklét mindannyiunkra vár, s nem mindegy, hol és hogyan töltjük majd az örökkévalóságot! Véget nem érő sivárságban, vagy soha el nem múló örömben.

Ádventben járunk ... A betlehemi csillag közelít. Fénye a jászolra hull és nem látni még a távolban sötétlő kereszt árnyékát... Most örvendezünk. Karácsonyra várunk. Megváltónk érkezik!

Fogadjuk Őt nyitott szívvel, teljes hittel, amíg nem késő, amíg tart a kegyelem ideje! Így ádventi várakozásunkat békességet hozó, igazi karácsonyi öröm teljesíti majd be.

Fürst Enikő

Jézus fogantatása egy biokémikus szemszögéből nézve

Mottó: Mert az Istennél semmi sem lehetetlen. (Lukács 1,37.)

Profécia: "Imé a szűz fogan méhében és szül fiat..." (Ézsaiás 7,14.)

Az Úr angyala álomban megjelenik és mondá: "És imé fogansz a te méhedben és szülsz fiat és nevezed ő nevét Jézusnak" (Lukács 1,31.)

Mária: "Mi módon lesz ez, holott én férfit nem ismerek?"

Angyal: "A Szent Lélek száll tereád" (Lukács 1. 31-35.)

Ezekre a bibliai idézetekre hivatkozva kérdezte tőlem P.J. ismerősöm, hogy tanult ember létemre hogyan hihetem, hogy Jézus valóban a szűz Máriától született? Ugyanis köztudott (mondá), hogy az ivaros szaporodáshoz és így az embernek is, a nő petesejtjének a hím csirasejttel való megtermékenyítése szükséges.

Ez készítetett arra, hogy a tudomány mai állása szerint adjak e provokatív kérdésre választ. A válaszat különböző biológiai és élettani szakkönyvek alapján állítottam össze. Előljáróban meg kell jegyezmem, hogy a biológia törvényei csak általában érvényesek, de mindig van kivételre, "rendellenességre" példa. A "széplőtelen fogantatás"-t is részben ilyen kivételek egybeesésével lehet magyarázni.

Való igaz, hogy az ivaros szaporodás velejárája a megtermékenyítés, amely egyben a fejlődés elindítója. Előfordul azonban, hogy a petesejt (sőt néha a hímcsirasejt is) megtermékenyítés nélkül indul fejlődésnek (osztódásnak). Az ilyen úton bekövetkező utód létrejöttét szűznemzésnek (parthenogenezis-nek) nevezzük. A szűznemzés számos faj életében normális jelenség, pl. férgek, levéltetvek, rákok, fogasponty, rovarok (méhek, darazsak). Közismert a méhészek körében, hogy a hímek (a herék) kizárólag meg nem termékenyített petéből fejlődnek. Némely fajnál a szűznemzéssel mind hím, mind pedig női egyedek fejlődhetnek (pl. rákok).

Mesterséges úton való parthenogenezist első esetben Loeb-nek sikerült 1913-ban létrehozni, tengeri sün peték vegyszeres kezelésével. Azóta sokféle más behatással (rázás, savhatás, hő, rádiumsugárzás, a petesejt megszúrása révén) sikerült a petesejtet osztódásra bírni. Pincus nyúlpetén ért el parthenogenezist. Az így kezelt nyúl petesejtet anyanyúlba (csincilla) ültetve, ép utódokat kapott. Az utódok mind nőtények voltak, ami az általános genetikai szabályok szerint érthető.

Bataillon békapetés kísérleténél 10 ezer békapetéből a mechanikai kezelés hatására csak 3 pete kezdett el

osztódni, fejlődni. Ez mutatja, hogy a fejlettebb élőlényeknél a szűznemzés milyen ritka jelenség.

Előzőek szerint Jézusnak Szűz Máriától való születése biológiailag is elfogadható. Kérdés, hogyan értelmezhető a Szent Lélek befolyása? Talán Mária valamilyen radioaktívan sugárzó "kő" közelébe került és ennek révén következett be parthenogenetikusan a petesejtek osztódása.

Az általános genetika ismerete szerint a petesejt csak X (női) kromoszómát tartalmaz, ezért lettek a nyulak mind nőtények Pincus kísérleténél. A férfi utódhoz egy Y (férfi) kromoszóma is szükséges, mert a férfiak XY (hetero) kromoszómásak. Köztudott, hogy Jézus férfi volt (nyolc napos korában körülmetélték). Akkor hogyan lehet genetikai alapon ezt magyarázni?

E magyarázathoz egy kromoszómás rendellenességet kell figyelembe venni, ami manapság is eléggé gyakori. Néhány határozottan női fenotípusú egyén (köztük női fotómodell, sportoló nő) kromoszómásan XY-osnak bizonyult. Eléggé közismert a női sportolók sex kromoszóma vizsgálata versenyeken. Ha XY kromoszómájúak, akkor kizárják a női versenyzők közül. E jelenség egy gén mutáció (t_{fm} = tesztikuláris feminináció) eredménye. A t_{fm} különböző mértékben elnyomja a férfivé válást okozó Y kromoszóma hormonális hatását. Ugyanis ha a két kromoszóma (X és Y) összetapad, akkor az Y hatása nem tud érvényesülni.

Feltételezhető, hogy Mária is egy ilyen összetapadt XY kromoszómás, de teljesen elnyomott Y kromoszómájú (X domináns) nő volt. Az is lehetséges, hogy pl. a radioaktív behatásra, a partenogenetikus osztódás során, ismét rendellenességképpen, megszűnt az Y kromoszóma teljes elnyomása és így az utód Jézus már XY kromoszómás férfi lehetett.

Előzőekben számos feltételezett, de nem lehetetlen "rendellenes" genetikai ok egybeesésével, a mai biológia, biokémia alapján is elfogadható Jézus parthenogenezises (szűznemzéses) fogantatása, születése.

Az, hogy é néhány genetikai rendellenesség egybeesése bekövetkezhetett, ezt a hívő ember az Isten irányításának tudja be. "Mert az Istennél semmi sem lehetetlen" (Lukács 1,37.)

Ezt vagyunk kénytelenek elfogadni, hiszen többet nem tudunk. Ezért vallom Berzsenyivel, hogy "Isten, kit a bölcs lángesze föl nem ér, csak titkon érző lelke óhajtva sejt. Léted világít, mint az égő Nap, de szemünk bel nem tekinthet."

Dr. Kiss A. Sándor

Gondolatok Mikszáth Kálmán "A nagy Palóc" jubileumával kapcsolatban.

Nincs olyan nap, hogy eszembe ne jutna 1997. szeptember 14-e, amikor a volt Evangélikus Gimnázium tanulói találkozóra gyűltek össze. A világban szétszóródott emberek jöttek Orosházára, hogy viszontláthassák régi barátjukat. Bebizonyosodott régi meggyőződése, hogy igaz barátságok ifjú korban kötődnek. Ez az életnek egyik legnemesebb ajándéka. Ezzel kapcsolatban jutott eszembe dédapámnak, Gajdács Pálnak és Mikszáth Kálmánnak a barátsága.

Gajdács Pál 1847-ben Békéscsabán született földműves szülők gyermekeként. Szorgalma és tehetsége már korán megmutatkozott, így szülei gimnáziumban taníttatták tovább. Így került később a selmecbányai gimnáziumba, ahol megismerkedett Mikszáth Kálmánnal és örök barátságuk született. Az önképzőkör lelkes vezetői voltak. Érettségi után szétváltak útjaik. Gajdács Pál a pozsonyi teológiára ment, Mikszáth jogásznak készült. Azonban barátságuk egy életen át megmaradt. Találkoztak, leveleztek. Néhány Mikszáth levél túlélte a háború viharát, így ebből szeretnék kettőt közreadni.

- írja Kunszeri Miklósné

I.

Kedves Barátom!

Sok írni valóm közt alig érek rá neked néhány sort kanyarítani, amelyekben szíves látogatásodat megköszönjem. Sub intelligetur, hogy ma is kedves, aranyos ködben emlékszünk a nyárnak erre a néhány Órájára. De hát szalonnát nem sütöttünk - s annyit jelent, hogy nem volt a találkozásban elég szénsav.

Elmeneteled után egy automobilon vendégem volt, akivel a tréfa kedvéért bejöttem Pestre /a horpácsi kaputól a Reviczky téri kapuig 79 percig/. Pesten aztán balga fővel belevetém magamat a pesti életbe, nem voltam többé visszacsalható kised falunkba, amiből elsőnek következett; hogy kaptam egy nagy légszűrőt

másodikkal hogy kaptam egy nagy gyomorhurutot.

Most azóta ebben a két dologban laborálok, s hol az egyikre vagyok jobban, hol a másikra rosszabbul. Ezen pedig nem segít rajtam se jubileum, se a Kesely döntése sem a jövő évi gazdasági kilátások.

Egy azonban segíthet. A jubileum fácskák. T.i. ha ezeknek az ideje megjön, akkor még kiszaladok Horpácsra s ott a jó levegőn hamarosan összeszedhetem magam. Írd meg majd, mikor jönnek a te fáid. Vagy gyere el velük magad is. Kézcsókomat add át a tiszteletes asszonynak, a többi rád bízott lelkekkel nem törődöm.

Budapest okt. 8 1909.

Szerető barátod

Mikszáth Kálmán

II.

Kedves Palim!

Igen köszönöm a diplomát. A fácskákat is köszönöm, ámbár nem kaptam meg. A szállítólevél megérkezett a szalonna sütőhelyre Horpácsra, de a fák nem jöttek és a lyukak, melyeket előre megásattam nekik, üresen tátonganak. Igen sajnálom, mert úgy pedzem, erdei fák voltak.

Nagy Lajos nevű totum fac-om volt az állomásfőnöknél, reklamálta őket. Jegyzőkönyvet is vettek fel /úgy tudom/, azért tehát jó volna ha az árukat követelnéd, mert a vasút tartozik a kártérítéssel.

Feleségem /aki csókoltatja a feleségedet/ azt gondolja, hogy a rendeltetési helyet jelző táblácskának kellett elveszni a csemetékről, s ezért pusztultak el valahol útközben. Különben pedig Kossuth nagy rendetlenségbe süllyesztette a vasutakat is. Így megyünk lejjebb-lejjebb mindenben.

Dehát ez is mindegy. Fő dolog, hogy még élünk. Bár nagyon rosszul. Maholnap a fa is csak arra való lesz, hogy a magyar embernek legyen ahova felakassza magát.

De még addig is szeretnék veled koczczintani. Mikor jössz?

Boldog új évet kívánok mindnyájatoknak

igaz barátod:

Kálmán

Bizonyára ma is kötődnek örök barátságok, amelyek bearanyozzák az ember életét.

**Kunszeri Miklósné
Háger Erzsébet**

HÍREK, INFORMÁCIÓK, KÖZÉRDEKŰ SOROK

Kedves Olvasók!

Valaki vagy valakik szóvá tették, hogy a legutóbbi, azaz október 31-re kiadott Orosházi Harangszóban (IV. év. 4. szám) egyetlen sor utalás nem volt az Október 23-i nemzeti ünnepünkre, s a levél írója (írói?) feltételezik, hogy a szerkesztő nem ért egyet az ünneppel, az "ötvenhatos forradalom" megünneplésével, s ezért hagyta ki teljesen abból a számból, aminek pedig nyilvánvalóan annak az ünnepnek a táján kellett készülnie.

Köszönöm a figyelmeztetést, még ha névtelen is (ami félelemre utal, bár nem tudom kitől?), s örülök, hogy felvetődött a kérdés. Természetesen nem (balos) politikai szándék miatt maradt ki még az utalás is az elmúlt számból, de valóban kimaradt. Sok fájó oka van annak, hogy kimaradt. Az a tisztázhatatlan kérdés is ok, hogy már nem lehet tudni, hogy kik ünnepelnek, kiket ünnepelnek, miért ünnepelnek október 23-án. Sok ok az is, hogy minden tekintetben egyre messzebb vagyunk 1956. október 23. eszméjétől. Akkor egy hősiés nemzet hősiés ifjúsággal, értelmiséggel, hittel, reménnyel valami nagyon nagyot tett. Napjaink rablókapitalizmusa, amorális tökefelhalmozása, korrupciója, váratlan meggazdagodások - gyászra adnak okot, ünneplésre kevésbé.

Pótolandó azonban a megemlékezést, egy jelképpé váló nevet idézek fel: Mansfeld Péterét. 1997. november 2-án a Kossuth Rádióban a Vasárnapi Újság is felidézte alakját. 1941. március 10-én született és élt éppen 18 évet. Az említett rádióműsorban Mansfeld Lászlóval, a testvérével beszélgetett Győri Béla. A testvér még most is megrendülve idézte fel, hogyan készítették elő 1957-ben egy 17 éves gyerek letartóztatását, mert ő is az utcán volt a forradalom napjaiban. Mivel semmi felróható bűne nem volt, ezért 1957-ben munkahelyi lopással vádolták meg, s egy jóindulatú nyomozó titokban figyelmeztette, hogy meneküljön, mert 56 miatt őt is kiszemelték áldozatnak. Kísérletet is tett a menekülésre, de egy 17 éves gyerek nem volt képes kijátszani egy gyűlölet-gépezetet. Végül halálra ítélték, de kiskorúsága miatt nem lehetett végrehajtani a kivégzést, meg kellett várni a nagykorúságát. El is következett, hiszen 1959. március 10-én betöltötte 18. évét és lényegében "semmiért" 1959. március 21-én (!) délelőtt 9,30-kor 18 éves korában megfosztották a földi élettől.

Ezzel kívánom pótolni az Október 23-i megemlékezést. Köszönöm az észrevételt.

Szerkesztő

Hasztalan figyelmeztetés? Avagy még egyszer és utoljára 1997. igéjéről!

1997. év igéje az Útmutatónk szerint: "Jézus Krisztus mondja: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, önmagát pedig elveszti, vagy a romlásba viszi?" - hasztalan figyelmeztetés? (Lk 9,25.)

De ha legalább a világot megnyerné...?! Azt sem nyeri meg, csak még az örök életet is elveszti vaksága, hitelensége, lelki halála miatt! Hiszen ha csak arról lenne szó, hogy Isten megtagadásáért cserébe az ember felszabadulttá, egészségessé, boldoggá, gazdaggá, azaz világot megnyerővé válna, akkor még csak érthető lenne ez a katasztrofális istentagadás és az örök üdvösség könnyelmű elvetése. Ha valóban egy kiteljesedett, lelkiekben és anyaiakban gazdag élet után kellene lezártnak tekinteni ezt a földi életet az utolsó szívdobbanás után, akkor érthető és magyarázható lenne az Isten és az üdvösség elvetése - de az ember többsége úgy löki el az örök üdvösséget magától, hogy helyette még csak ennek a világnak az örömeit sem élvezhette különösebben, hiszen a legtöbb ember vagy szegénységben, vagy nagyon beosztással éli az életét és szórakozása is csak a kereskedelmi tv-k alacsony szintű unaloműzője. Ez a totális kifosztottság: elveszejteni az örök üdvösséget, de ezt a világot sem megnyerni... Ez az igazi nagy kár! S ebből következnek a katasztrofális bűnök. Nagyon nagy baj van abban a társadalomban, ahol két 14 éves lány gyilkol, csupán anyagi haszon miatt! Két 14 éves lány, akiknek anyaságra kellene készülniük, akik Istentől kapott feladata lenne, hogy gyermekeknek adjanak életet, felnőtt ember életét veszik el különleges kegyetlenséggel.

Nagyon nagy baj van ott, ahol valakinek eszébe juthat templomot felgyújtani (miskolci fatemplom, adventi hír), vagy épülő templomnak az alapját éjjel lerombolni (Rákócziújfalu, 1997. szeptember 14.), vagy templomot meggyalázni (Szatymaz és hasonló esetek).

Újra fel kell fedezni az Úr Jézus kínálta lehetőségeket, spirituális, azaz lelki-szellemi forradalomra van szükség, amit régen - tradicionálisan - bűnbocsánatnak, megtérésnek neveztek. Az emberek többsége sajnos

ezt a világot sem nyeri meg, s nagyon messze lemarad ennek a világnak az örömeiről is, legfeljebb csak soványka örömöcske-cseppek esnek nagyon nagy néha, viszont veszélybe kerülhet az ingyen, pusztán kegyelemből kínált örök üdvösség is.

Növekvő bűnözés - meddig? Pld. 29,18.

1997. november 20-án olvashattuk, hogy a KSH (Központi Statisztikai Hivatal) adatai szerint az idén 28,2%-kal több rablást követtek el a fővárosban. Az emberölési kísérletek 31,6%-kal, a betöréses lopásoké 11,9%-kal, a zsebtolvajlása 15%-kal nőtt. (Demokrata I. évf. 10. szám, 2.old.) Áttételesen, de a KSH felmérést illusztrálhatja a közelünkben található Gádoros esete, ahol "rettegésben él a falu". A nagyközséget 1973. óta vezető polgármester - ugyancsak a Demokratában olvasható - nyilatkozata szerint "soha nem látott bűnözési hullámot tapasztalunk az utóbbi időben..." - eltekintünk a további részletektől, de újra felidézzük az Ótestamentum egyik könyvének, a Példabeszédek könyvének nagyon megszívlelendő sorait a 29,18-ból: "*ha nincs (isteni) kijelentés, elvadul a nép...*" (Pld 29,18.)

Ha az Istentől kapott rendet elvetik, az emberek rendjét is semmibe veszik!

Az idézett így fejeződik be: "de boldog lesz(a nép), ha megfogadja a tanítást." Nem hiánycikk-e a boldogság?

Abortusz és eutanázia

Érdekes és nagyon elgondolkodtató írásból idézhetek: Glóner Rózsa "Halál helyett az élet kultúrája" című írásában azt állítja (és nincs okunk állítását kétségbe vonni), hogy mind az abortusz, mind az eutanázia (orvosi beavatkozással, tudatosan elősegített halál) támadás az élet ellen, ugyanis az egyik esetben még nem tud védekezni az érintett, a másik esetben már nem képes védekezni. S a legmegdöbbentőbb az a közismertnek mondott tény, hogy Magyarországon 1956 után 4 millió (négymillió!!!) abortuszt hajtottak végre. 1955 - 1970 között - az idézett szerző szerint - "abortusz következtében 3 ezer nő halt meg, a méh és a rosszindulatú daganatok száma 20 ezerrel nőtt. Meddővé vált a művi vetelés miatt 150 ezer nő."

Glóner Rózsa keresztyén szemléletű szerző, aki felhívja a figyelmet arra, hogy az abortusz a Teremtő Isten akarata ellen való, és nagyon súlyos baj, hogy "a mai kor embere elfordult a transzcendens eszménytől". Ha megsérül az Isten tisztelete, kihuny az emberi élet iránti tisztelet is!

Az eutanázia (= az orvos fájdalommentes halálba segíti a betegét) kérdése még nem dőlt el, még nem engedélyezett nálunk. Életet teremteni egyedül Isten képes. Ő adhatja és Ő veheti el.

Nemzeti bűnbánatra lenne szükségünk, mert vannak sajátosan nemzeti bűneink, mint pl. az alkoholizmus, az öngyilkosság, a káromkodás, a magzatelhajtás... Isten színe előtt együtt kellene sírnunk az áldozatok miatt. 4 millió emberpalánta kiirtásának rettenetébe igazán belegondolni sem lehet. Nagyon le kellene hajtánunk a fejünket, hogy Isten bocsánatáért esedezünk. Ahol a bűnbánat, ott a bűnbocsánat... és az abból fakadó áldás és megújulás!

Megalkuvás nélkül

Egy könyv címe ez, szerzője Ágotha Tivadar, aki katolikus papnak készült, de "súlyos" összeütközésbe került az 1950-es évek kommunista rendszerével (diák korában pl. faliújságra függesztették ki Mindszenty hercegprímás képét, Sztálin 70. születésnapjára hulladékpapírt ajánlottak fel), - "Megalkuvás nélkül" címmel megírta emlékiratait, amelyben a szerző azt vizsgálja, hogy "a diktatúra mennyire deformálja az ember személyiségét, s e tekintetben nincs lényeges különbség fegyőr és elítélt között." Volt börtönben is a szerző.

Nemcsak a papságnak, lelkipásztoroknak, Isten szolgáinak szól ez a könyv, de Isten szolgáit különlegesen is célba veszi mondanivalójával: "Az lehet csak jó pap, aki azért, amit állít és hirdet" ... áldozatot is tud vállalni. "Csak az lehet igazi lelkipásztor, akit a legpusztítóbb közöny sem tud elkéséríteni, mert hegyeket mozgató hittel rendelkezik. Csak az képes a krisztusi világnézet ügyét előre vinni, aki lelkesedésével csodákat tud teremteni és az ellenfelet az igazság erejével" győzi meg.

Szólni akar ez a könyv mindenkire, mert "pusztító közöny" pedig van. A minden értéket semmibe vevő közöny a legrosszabb, mert ez elkerülhetetlenül nihilizmushoz vezet, ami mindenkit megfertőzhet és társadalmi kihatása is nagyon nagy. [Ágotha Tivadar: Megalkuvás nélkül... Márton Áron Kiadó]

A keresztyénség az európai kultúra kitörölhetetlen része

- állította Tomka Miklós, az Országos Lelkipásztori Intézet Vallásszociológiai Intézetének igazgatója egy konferencián, amit az Európai Katolikus Információs Központ "Európai Egységesülés - Egyház - Iskola" címmel tartott Budapesten 1997-ben. Az előadás az európai állapotokat vette figyelembe nemzetközi hallgatóság előtt. Az egyik legfontosabb tétele, hogy "Európa létrejöttében a keresztyénségnek kulcsszerepe volt" és a jelenre nézve pedig felmérésekre hivatkozva hangsúlyozza, hogy "az európai kultúra leglényegesebb sajátossága a vallási hithez és hagyományhoz való ragaszkodás; ez annak ellenére így van, hogy a média állandóan az egyházaktól való elidegenedést" szajkózza.

Mi a helyzet a vallásoktatás terén?

A kérdés Európa nyugati felére vonatkozik, és az előadó négy modellt vázolt fel - ami azt is jelenti, hogy a keresztyénség valósága nem marad ki az emberek tudatából, neveltetéséből, mint nálunk.

A négy vallásoktatási modell Nyugat-Európában:

1./ Kötelező és a normál órarend része: Nagy-Britanniában, Norvégiában, Finnországban, Dániában és Svédországban. Az oktatók az egyház által kiképzett, de állami megbízatással oktató tanárok állami fizetést kapnak és a tantestület tagjai.

2./ Az állami iskolákban a szülőknek nyilatkozniuk kell, hogy kéri-e az iskolában az egyházi hitoktatást vagy nem: Belgium, Luxemburg, Svájc, Olaszország, Spanyolország. Ebben az esetben az Egyház által kiképzett, ellenőrzött és fizetett tanárok a normál tanrendbe besorolva oktatnak. Így a tanulók 75%-a részesül vallásoktatásban a felsorolt országokban. Természetesen az is lehetséges, hogy valaki nem az iskolában, hanem az egyházközségben részesül vallási oktatásban, de valahol részesülnie kell.

3./ A harmadik típus Hollandia: itt a világnézetileg semleges állami iskolákban kötelező jelleggel van vallásoktatás, de nem felekezeti jellegű, ám amennyiben igény van rá, természetesen fakultatív módon van felekezeti hittan is. Ilyenkor a fakultatív hittant is beiktatják az órarendbe, tehát a fakultatív nem azt jelenti, hogy tetszés és ötlet szerint vesz részt az órán a tanuló, hanem ha fakultatív hittanra jelentkezett, a jelentkezés után kötelező órarendi anyagról van szó.

4./ Franciaország a negyedik típus: nincs hittan az iskolákban, az az egyházközség feladata, de ahol nem lenne helyiség rá, ott az iskola termet biztosít. Ami kötelező: az állami iskolákban kötelező heti egy délutánt teljesen szabadon hagyni, hogy az egyházak a saját hittanóráikat megszervezhessék. (Franciaországban a képet nemcsak a felvilágosodás története befolyásolja, hanem az is, hogy olyan európai ország, ahol lassan a mohamedánok száma több, mint a keresztyéneké, mert az arabok száma is lassan megközelíti a franciákét.)

Tehát valami mindenütt kötelező, a vallást és a keresztyénséget nem lehet kihagyni az iskolai oktatásból, vagy közvetlenül kötelező, mint az első három pont szerint, vagy áttételesen, mint a negyedik pont szerint.

Ez azt jelenti, hogy a Nyugat-Európai országokban az ifjúság majdnem 100%-a megismerkedik a vallással, keresztyénséggel, ezzel szemben nálunk - különösen Orosházán - nem szívderítő a helyzet. Annak ellenére, hogy az önkormányzati iskolák vezetőségei megtűrik a felekezeti hittant, a létszám alacsony. De a kevésnek is nagyon örülünk.

Elcsodálkozva tekintünk Európára, ahová törekszünk, ahol kötelező a hittan, a vallásoktatás - már csak azért is, mert hozzátartozik az alapműveltséghez. Talán akkor jobban eligazodna az a kedves médiamunkatárs, aki minap felhívott és arra hivatkozott, hogy református ügyekben a plébános úr felesége nem tudott válaszolni, azért keres engem.

Ha Európához akarunk tartozni, illik megtanulni a Tízparancsolatot, a Hiszekegyet és a Miatyánkot - és még ezt-azt. Mondanom sem kellene, hogy még az un. diplomások között is elképesztő tudatlanság tapasztalható a vallás összefüggésében. De legalább ne lennének büszkék rá...

Magyar Megújulási Mozgalom

"Isten óvja hazánkat" címmel nyílt levelet intézett a katolikus, a református és az evangélikus egyházak vezetőihez és a történelmi egyházak "nemzetmentő felelőségére" figyelmeztetnek: "az erkölcsi és

gazdasági leépülés, ami ma folyik Magyarországon, tarthatatlan.” A ’nyílt levél’ azt jelenti, hogy a szövege a magyar sajtóban is megjelent. A nyílt levél arról beszél, hogy sajnálatos módon széles tömegeknek nincsenek “életlehetőségeik” és ez nem maradhat így. Egyházunk Országos Presbitériuma is tárgyalta a nyílt levelet.

Fekete könyv a kommunizmusról

Francia egyetemi oktatókból álló csoport 860 oldalas dokumentumkötetet állított össze a kommunizmus közel 100 milliónyi áldozatáról. Stephane Courtois: Le livre noir du communisme - az eredeti cím, ami Franciaországban sikerkönyv lett. Ez a munkacsoport lexikális precizitással számba vette mindazokat, akiket a világ legkülönbözőbb pontjain ennek az ideológiának a nevében gyilkoltak meg.

Évekkel ezelőtt ebben a tekintetben megdöbbentő olvasmányok láttak napvilágot magyar fordításban is: Szolzsenyicin: A Gulag szigetcsoport, Méray Tibor: Nagy Imre élete és halála, Anatolij Ribakov: Az Arbat gyermekei, Kopácsi Sándor: Életfogytiglan, Sík Endre: Vihar a levelet, Koestler: Sötétség délben — és így tovább!

Az adó második 1%-a

Felhívjuk minden kedves Olvasó szíves figyelmét, hogy 1998-ban - a parlamenti törvény értelmében - az adó második 1%-át valamelyik egyházközség javára döntheti el. Így is kérjük szeretettel a támogatást.

Vannak Alapítványaink (általános iskolai, óvodai, gimnáziumi), amelyek címére a befizetett adomány 30%-át vissza lehet igényelni! Szeretettel javasoljuk az alapítványainkat. Hozzáférhetőek a csekkek a Lelkészi Hivatalban, illetve az Óvodában és az Iskolában.

A Kántorképzőnek is működik alapítványa, ezt is az Olvasók szíves figyelmébe ajánljuk.

EVANGÉLIKUS NAPTÁR ÚTMUTATÓ

1998-ra

Mind a két kiadvány (Naptár 280.-, Útmutató 120.-) megkapható Egyházközségünk Iratterjesztésében (Lelkészi Hivatal, naponta 9-12. között, vagy istentiszteletek után). Szeretettel ajánljuk a Testvérek figyelmébe a Naptárt is, érdekes írások olvashatók benne, valamint gazdag a krónika része is. A Naptárunk például tudatosítani igyekszik, hogy 150 évvel ezelőtt volt az 1848-as magyar szabadságharc és annak igen sok jeles evangélikus résztvevője volt. Az Útmutató pedig a napi bibliaolvasó kalauz.

Szeretettel ajánljuk mindkét kiadványunkat.

KONFIRMANDUSAINK

oktatása elkezdődött november közepén és egyik jeles alkalom volt a december 13-i, jól sikerült konfirmandus és ifjúsági szeretetvendégség. Ugyanakkor szülői értekezletet is tartottunk, amikor megbeszéltük az előttünk álló konfirmációs felkészítő időszak menetrendjét, alkalmain. Így pl. lesz konfirmandus tábor is, ami hagyományá válik, hiszen 3 évvel ezelőtt kezdtük el.

NYUGDÍJASOK NAPKÖZI OTTHONA

a tervünk, aminek megvalósítása attól függ, hogy mikor tudjuk birtokba venni a tulajdonunkat képező Thék E. u. 2. sz. alatti un. tornaterem épületét és azután alkalmassá kívánjuk tenni azt erre a célra. Évek óta

megértéssel viseltetünk a tornatermet edzőteremként használó birkózókkal szemben. Úgy értesültünk, az Önkormányzat megtalálta a megfelelő megoldást az épület kiváltására.

Amíg nem tudjuk megoldani a Napközi Otthont, addig is rendszeresen tartjuk a kapcsolatot gyülekezetünk idős tagjaival. Több mint 1 éve van "diakóniai munkatársunk", aki rendszeresen látogatja az időseket és segít sok mindenben. Közel 100 idős, nyugdíjas testvérünket látogat rendszeresen a munkatársunk.

GYÜLEKEZETI ALKALMAINK AZ ÜNNEPEK ALATT

December 23. kedd délután *3-kor* gyermek karácsonya a templomban

December 24. szerda esti istentisztelet *17 órakor*

December 24. szerda *23,30* éjféλι betlehemes

December 25. csütörtök de. *10 óra* istentisztelet és úrvacsora

December 25. csütörtök este *5-kor* istentisztelet és úrvacsora

December 26. péntek de. *10 óra* istentisztelet és úrvacsora

December 28. vasárnap de. *10 óra* istentisztelet

December 28. vasárnap este *5-kor* istentisztelet

December 31. szerda este *17 óra* istentisztelet és úrvacsora

December 31. szerda *23,30* éjféλι istentisztelet

1998. január 1. csütörtök de. *10 óra* istentisztelet és úrvacsora

1998. január 1. este *5-kor* istentisztelet és úrvacsora

Mindenkit szeretettel hívunk az alkalmainkra!

Egyházfenntartói járulék

Megértésüket kérve szeretettel hívjuk fel a kedves Olvasók figyelmét, hogy az egyházközség anyagi életének három forrása van: 1. az istentiszteleti perselypénz, 2. az alkalmi adományok és 3. az egyházfenntartói járulék (hagyományos neve 'adó', de nem szívesen használjuk ezt a szót.)

Az egyházfenntartói járulék esetében a *rugalmasan kezelendő* kérés: nyugdíjasok havi 100.- (évente 1.200.-) aktív keresők havi 200.- (évente 2.400.-)! Rugalmasan kezelendő, hiszen a nagyon kis nyugdíjjal rendelkezőt nem kívánjuk ekkora összeggel terhelni, viszont a jól keresőket nagy szeretettel kérjük, támogassák gyülekezetünk ügyét jobban, hiszen csak az épületeink karbantartása nagyon sokba kerül. Pl. 1998-ban műemlék templomunk tetőzetét kell átrakni, ami legkevesebb 4-5 millió forintba kerül, de már rászorul a tető a nagy javításra.

TEPLOMTETŐNK ÁTRAKÁSA ÉRDEKÉBEN SZERETETTEL KÉRJÜK A TESTVÉREK ADAKOZÁSÁT!

Állandó heti alkalmaink

Vasárnap: **9 órakor** gyermek-istentisztelet

Vasárnap: **10 órakor** istentisztelet

Vasárnap: **17 órakor** esti istentisztelet

Kedd és péntek **reggel 8-kor**: reggeli áhítat (Hivatal csak 9-től)

Szerdánként (téli időszámítás) **17 órakor** bibliaóra

Csütörtökönként (téli) **17 órakor** istentisztelet

Péntekenként **17 órától** un. TEVE ifjúsági (tizenévesek)

Szombatonként **19 órától** ifjúsági összejövetel

Szeretettel hívunk bárkit az alkalmainkra, melyek az Úr Jézus Krisztussal való találkozást szolgálják.

Evangélikus Élet

heti újságunkra is felhívjuk a figyelmet. Országos lapunk betekintést ad országos egyházunk életébe. Ezen kívül egyházunk lapja a "Credo", amely évente kétszer jelenik meg (az egykori Diakónia utódja). Kiadványaink megvásárolhatók a Lelkészi Hivatalban, istentiszteletek után az Iratterjesztésünkben, vagy Koszorús Oszkár könyvesboltjában.

OROSHÁZI HARANGSZÓ

évente 5 alkalommal megjelenő lapunk továbbra is adományokból tartja fenn magát. Hálásan megköszönjük a testvérek adakozását, az a nagy örömünk, hogy október 16. és december 12. között is (alig két hónap alatt) éppen annyi adomány futott be gyülekezeti újságunkra, amennyi a kiadáshoz volt szükséges. Isten iránti hálával köszönjük meg az adakozóknak és szeretettel kérünk mindenkit a további támogatásra. Örülünk annak is, hogy a korábban 800 példány helyett 1 ezerre kellett emelni a példányszámot.

Levél a messze távolból...

címmel közöltük a legutóbbi Harangszóban Miklós Frisch levelét, melyben megható módon emlékezik meg Fürst Ervin egykori orosházi lelkésze, és Héjjas János gazdálkodóról, mivel annak idején, a szomorú emlékeztető zsidóüldözések korában keresztyéni szeretetről tettek tanúbizonyságot. Fürst Ervin - mint a levélben olvasható - "személyi szabadságát veszélyeztetve megmentette az elhurcolt zsidó lakosság Tóráit és kegszereit, amelyeket hiánytalanul visszajuttatott" a visszatérőknek. Héjjas János gazdálkodó pedig "e tiszta szívű, gyűlölettől mentes" ember "fiaként bánt" a levél írójával. Örömünk, hogy nemcsak az áldott emlékü Fürst Ervin utódai élnek közöttünk és örömmel vették a levél tartalmát (amely a legutóbbi számban teljes terjedelmében megjelent, IV. évf. 4. szám, október 31. 11. old.), hanem Héjjas János egykori evangélikus gazdálkodónak a lánya is jelentkezett, aki ma már természetesen nagymama, és meghatódva vette fel - segítségünkkel - a kapcsolatot Frisch Miklóssal, aki már válaszolt is neki, de azt a levelet személyre szólónak tekinti, így természetesen nem közöljük.

Összeállította Ribár János esperes/Szerkesztő

HARANGOK

Angyalok a dunnájukat megrázzák,
S hópelyhek szállnak a városra...
Faágakon zúzmara,
Ablakokon jégvirág.
Természetnek csodája:
Ilyen nincsen - semmi más.

Fenyőillat a szobában -
Az asztalon piros alma - és kalács.
Gyertyafények ragyogása
Orcáknak mosolygása,
Gyermekeknek zsidongása,
ez itt az ünnep már.

A harangok megkondulnak:
Templomba hívogatnak.
Zsoltárénekek szárnyalnak,
száll az ének szájról szájra,
a Jó Isten oltárára.
Ímára kulcsoljuk kezünket,
Így áldjuk a mi jó Istenünket!

özv. Horváthné Héjjas Zsuzsa

HAJNALI - HÍREK KARÁCSONY TÁJÁN

Itt vagyunk újra, az óvodáról, a legkisebbekről szóló híradással. Az idei tanévet komoly kihívásokkal, átszervezésekkel kezdtük. Egy csoportot meg kellett szüntetnünk a csökkenő gyermeklétszám miatt. Jelenleg nehezebb munkakörülmények között, nagyobb csoportlétszámokkal dolgozunk, de óvodánk jövőjére gondoltunk, amikor ezt az átszervezést végrehajtottuk.

Viszont örömmel tölt el bennünket, hogy a felszabaduló csoport-szoba tornateremmé válhatott. Fontosnak érezzük a gyerekek lelki nevelése mellett a testi képességeik fejlesztését is.

Ezért nagyon szeretnénk, ha a 20 éves tornaeszközeinket sikerülne felújítani, kiegészíteni szülői segítséggel, adományokból. Hálás szívvel kérjük a gyülekezet együttműködő szeretetét.

Isten gondoskodását ismét érezhettük az őszi hónapokban újra, amikor a Bajor Tartományi Egyház képviselőjén, Sabine Wiegmann lelkésznőn keresztül küld segítőtök nekünk. A Bajor Egyházzal való kapcsolatunk immáron egy éve kölcsönös szakmai látogatások során folyamatosnak mondható. Az egyházi óvodai programban dolgozók közül néhányunk számára lehetőség nyílt egy németországi, München környéki tanulmányútra.

Didergős, borongós, ködös október végi napokon látogattunk meg három bajor evangélikus óvodát. A szívünket öröm járta át, amikor megérettük, testvérek közé jöttünk, akinek ugyanúgy szívügyük a gyerekek között végzett keresztyén szolgálat, mint nekünk. Kerestük az azonosságokat, a különbségeket a bajor és a magyar evangélikus óvodai nevelés között.

Nagyon sok tapasztalatot gyűjthettünk a néhány nap alatt, sok értékes ötletet, követhető módszert láttunk. Viszont az anyagi lehetőségeink miatt sok mindent, amit jónak, követhetőnek éreztünk, nem tudunk átvenni...

A Tartományi Egyház képviselői igen lelkesen, régi ismerősként köszöntöttek bennünket és kinyilvánították együttműködési készségüket. Segíteni szeretnének nekünk amiben lehet, és amiben tudnak. Ennek a segítő együttműködésnek volt a folytatása a bajor evangélikus óvodák szaktanácsadójának novemberi látogatása óvodánkban. Nagy örömeinkre rendkívül értékes találkozást sikerült létrehozni óvodánk szülői képviselőivel, akik lelkesen bátorítottak a bajor kapcsolat felvételére bennünket.

Nagyon megható volt számunkra a Bajor Egyház képviselőinek kitüntető figyelme, segítő szándéka, mert Bajorországban 1100 evangélikus óvoda van, Magyarországon viszont csak 11 óvoda evangélikus. Isten iránti mély hálával örülünk ennek a lehetőségnek. Megrendítően szépnek érezzük, hogy ez a hozzánk képest hatalmas egyházi szervezet képviselőin keresztül hogyan keresi a kicsivel a kapcsolatot. Szeretnének a 150 éves egyházi óvodai nevelés értékeiből átadni számunkra is értékes anyagokat, tapasztalatokat.

Magyarországon az egyházi óvodai nevelésnek nincs hagyománya. Ezt most nekünk kell megteremteni. Ez nagy kihívás, nagy felelősség, de csodálatos lehetőség is a számunkra.

Komoly érdeklődés kíséri az orosházi evangélikus óvoda munkáját a gyülekezet vezetőinek részéről is, amit az áldozatos anyagi segítségnyújtással tudnak megvalósítani, a gyülekezet támogató szeretetét tudva maguk mögött.

Szeretnénk bajor segítséggel modell óvoda lenni, minden evangélikus óvoda számára itt Magyarországon. Ez csak lelkésziünk állandó, tevékeny részvételével valósítható meg a jövőben is.

A lelkész a bajor óvodákban is természetes módon van jelen, részese a nevelési feladatok megvalósulásának.

Reméljük, hogy ez a gyümölcsöző külföldi kapcsolat folyamatosan segíti óvodánk további munkáját. Segít bennünket abban, hogy még odaadóbban, lelkiismeretesebben végezhessük munkánkat a legkisebbek között.

Isten adjon erőt nekünk ahhoz, hogy méltók lehessünk erre a feladatra.

Uram!

Adj nekünk bátorságot, hogy véghez vigyük, amit ránk bízol,

Adj nekünk reménységet, hogy szükséged van ránk,

Adj nekünk benned való örömet, hogy elvihessük azt a gyermekekhez!

Áldott Karácsonyt kívánunk mindenkinek!

redő...
redő...

Révészné Tóth Erzsébet
óvodavezető

Indul az evangélikus gimnázium

Evangélikus iskolánk új lépcsőfokhoz érkezett.

Hisszük, hogy ez a lépcsőfok nem emberi magaslatra vezet, hanem a megváltó Úr Jézushoz, az élő Istenhez.

Tudjuk, hogy ezen a keskeny lépcsősoron csakis Istenbe vetett hittel, benne bizakodva, szolgálatára kész alázattal haladhatunk gyermekként, felnőttként egyaránt.

Bizonyágtévő szívvel, eddigi egyházi szolgálatunkra visszatekintve valljuk, hogy **VELÜNK AZ ISTEN**. Ezzel a reménységgel indulunk az újabb úton - a régi cél felé.

Isten kegyelméből a hatosztályos gimnáziumi osztály 1998. őszén történő elindítása valósággá válhat. Az előkészítés utáni hivatalos ügyintézés utolsó stádiumában szeretettel tudatjuk minden kedves, szívünkhöz közelálló olvasónkkal a gimnáziummal kapcsolatos rövid ismertetőnket.

Városunkban az általános iskola 4. és 8. osztályát végzett tanulók nyolc - ill. négyosztályos gimnáziumban folytathatják tanulmányaikat. A választási lehetőségek bővítésére az Orosházi Evangélikus Általános Iskola hatosztályos gimnáziumi osztály indítását tervezi. Tehát a 6. osztály befejezése után az intézmény falain belül gimnáziumi tanulóként tanulhatnak tovább gyermekeink.

Az iskola feladata a gyermekek korszerű, példaértékű oktatása, nevelése az érvényes állami közoktatási törvény célkitűzéseinek megfelelően. Fontosnak tartjuk a hitben és segítőkészségben elkötelezett, szeretetben megnyilvánuló, a vallás és erkölcs egységén keresztül kibontakozó személyiség formálását.

A hatosztályos gimnáziumban a kor követelményeivel összhangban szándékunk két idegen nyelv magasabb szintű oktatása. A cél kettős: a két nyelv közül /angol, német/ az egyikre középfokú nyelvvizsgára készít elő. A többi tantárgy színvonalas oktatásával főiskolai, egyetemi továbbtanulásra ad megfelelő alapot.

Törekvő, eredményesen tanuló, a nyelvek iránt érdeklődő gyermekek jelentkezésére számítunk ebben az osztályban.

Gimnáziumi osztályunk tanulóit elsősorban az iskola 6. osztályos tanulóiból válogatjuk - tanulmányi eredményeik alapján. Érdeklődés esetén nem utasítjuk el azokat a gyermekeket sem, akik esetleg más iskolákból jelentkeznek és megfelelnek a felvétel követelményeinek /tanulmányi eredmény, felekezeti kötődés/.

A gimnáziumi minőségi oktatás feltétele és záloga a színvonalas nevelői közösség - szakmai és lelki vonatkozásban egyaránt. Meglévő tantestületünk helytállásával, munkájával már bizonyított, rájuk számítunk a jövőben is.

Néhány óraadó nevelő alkalmazásával készen állunk a középiskolai oktatásra, nevelésre.

Az érdeklődő szülőket szívesen tájékoztatjuk részletesebben az iskolában.

Jantos Istvánné
igazgató

SZENT ESTE

Csendesen hull a selyem hó,
csendesen ring a harangszó,
csendesen ring a szívemben.

Kinn az angyal szép dalára
a föld subát vet magára,
és lesütötte a szemét.

Az utakon szán szánt kerül,
lábuk felszín alá merül,
célba jutnak sín pár rendben.

Benn a ferde tetős házban
most kandallóropogás van,
meg gyantaillat és sötét

Hópehely a templom tornya,
megkönnyült a világ dolga,
jászlak tátongnak üresen.

és ajándéktól ékes fa.
Senki se marad éhes ma,
senki se marad egyedül

Lámpa verseng csillagokkal,
mi is körömmel és foggal,
s mint az év fogy a türelem.

1997. december 14.

Bánföldi Gábor

DIÁKOK FIGYELEM!

Pályázati kiírás

A "RAVASZ ANTAL" Alapítvány névadója születésének 100. évfordulójára irodalmi pályázatot hirdet az Orosházi Evangélikus Iskola tanulói számára az alábbi tárgykörökből:

- 1./ Az Orosházát alapító családok egyikének története napjainkig.
- 2./ Az orosházi evangélikus egyház szerepe az iskolai oktatásban a kezdetektől napjainkig.
- 3./ Az orosházi történelmi emlékpark kövein lévő számok jelentősége Orosháza és hazánk történetében.

A pályázatokat írógéppel vagy olvasható kézírással 5-10 oldal terjedelemben /fényképekkel, okmányok, anyakönyvi kivonatok másolatával stb./ esetleg mellékletekkel az Evangélikus Iskola Igazgatóságán kell benyújtani. A legjobb 6 dolgozat kap díjat.

Beadási határidő: 1998. március vége

Eredményhirdetés: 1998. május 22.

Díjkiosztás: az iskola évzáró ünnepélyen.

"Első díj"	20.000 Ft.
"Második Díj"	10.000 Ft.
"Harmadik Díj"	8.000 Ft.
"Negyedik Díj"	6.000 Ft.
"Ötödik Díj"	4.000 Ft.
"Hatodik Díj"	2.000 Ft.

A pályázatok elbírálására felkérjük a következő bizottságot:

Dr. Gulyás Mihály /elnök/
 Ribár János
 Elek László
 Koszorús Oszkár
 Jantos Istvánné

Az egyház humora

DIKTÁLÁS UTÁN

Az alábbi történetet áldott emlékü apósom, Bartos Pál (1882-1964) egykori szarvasi evangélikus lelkész, tiszteletbeli esperes mesélte:

A régi világban sok helyen szokásban volt a reggeli könyörgés és ahol iskola volt, ott a gyerekek is részt vettek az áhítaton. Egyszer az áhítat alapja talán ez az íge lehetett: - minden bölcsesség kezdete az Isten félelme.

Reggel fél nyolckor megszólalt a harang, a gyerekek párokban sorakoztak, az öregek lassan ballagtak a templom felé. A tanulók után, hosszú mogyorófa vesszővel az egyházi haladt és a rendetlenkedő fejére koppintott. Néha a legszentebb pillanatban hangzott el egy juj kiáltás. A legjobb hangú tíz-tizenkét gyerek az öreg kántort követte a kórusra és ott karéjban fogták körül. Énekeskönyv alig volt, a kántor hangosan diktálta a szöveget.

A tisztelendő úr elfoglalta a helyét, halkan felcsendült az orgona hangja és rajta a közismert dallam:

Ki dolgát csak Istenre hagyja.

Minden gyerek szeme a kántoron. Várják, hogy diktáljon. Az öreg kántor izeg-mozog, keres valamit, végre megszólal:

" - Ejnye, hol van az okulárom?"

A gyerekek abban a hitben, hogy ez az ének első sora, a kijelölt dallamra elkezdtek énekelni.

A kántor idegessége folyton nőtt, folytatódik a szöveg:

" - Ne bomoljatok gyerekek!"

Ezt is annak rendje és módja szerint eléneklük.

Mire a kántor elkezd fenyegetőzni:

" - Mindjárt veszem a pipaszárat!"

Ez a sor is útjára indul, a kántor nem hallgat el:

" - Végképp elment az eszetek!" - tüzel az öregúr és közben megszületett az újabb sor:

" - Ha jót akartok, ne tovább!"

A gyerekek áhítatosan csüngenek az öreg kántoron, fogalmuk sincs, mit énekelnek, csak fűjják, gyönyörködnek szépen csengő hangjukban.

Szikrázó szemekkel, önfeledten szólal meg a kántor befejezésképpen:

" - Hallgass, az apád Krisztusát!"

A pap elkezdte az imádságot, az egyik gyerek pedig lélekszakadva rohant a kántornéhoz, hogy adja ide az okulárét.

id. Koszorús Oszkár

Vegyes fogadtatás vagy biztató jelek a szentetornyai evangélikus leánygyülekezet életében

Fontos nap volt október 19. a szentetornyai leánygyülekezet életében. Ekkor ünnepeltük a templom építésének 65. évfordulóját. Izgatottan készültek az ünnepségre a gyülekezet tagjai, hiszen hosszú ideje ez volt az első igazán jelentős megmozdulás a kicsiny gyülekezet életében. Az ünnepi istentiszteleten Bakay Péter hittantanár és lelkész (Békéscsabai Evangélikus Gimnázium) igehirdetéssel szolgált. Széll Éva kántor szépen szóló énekekkel emelte az ünnepség színvonalát. Nagyon jól sikerült az izguló fiatalok szereplése is. A gyülekezeti házban szeretetvendégség és kiállítás várta a vendégeket. Köszönettel vettük, hogy az ünnepről a Békés megyei Hírlap és az Orosházi Élet is beszámolt, sőt a Városi TV is készített egy rövid felvételt.

Ezen a napon szép számmal jelentek meg a vendégek, sajnos a szentetornyaiak kevesen voltak (összesen 75 ünneplő volt jelen, ebből kb. 25 fő lehetett szentetornyai illetőségű - a Szerkesztő), amit nem a tájékoztatás hiányával lehet magyarázni, hiszen voltak plakátok, ún. szórólapok. Ez a passzív magatartás ismétlődött meg november 1-én a Corvin úti temetőben is, és nagyon furcsa volt az, hogy a temetőben lévő 50-60 főből csak mintegy 20-25 fő vett részt a temetői istentiszteleten. Közömbösség.

Sokan megvetik az egyházat, sajnos nagyon rosszul gondolják ezt. Persze a temető állapotát könnyű szóvá tenni, de érte tenni senki sem akar. Büszkeségre semmi ok. Írással senkit nem állt szándékomban megsérteni, csak ezekre a rossz dolgokra szeretném felhívni a figyelmet.

Szeretnénk a szentetornyai leánygyülekezet életében is új távlatokat nyitni. Ez nem könnyű feladat, hiszen a gyülekezet anyagi helyzete kétségbeejtő. A templom és a gyülekezeti ház állapota nagyon rossz. Hulló vakolat, elöregedett, kopott berendezés. Ez az összkép csak aggodalomra ad okot. De tovább küzdünk. Az októberi ünnepséghez hasonlóan karácsonyi ünnepre készülünk, remélve, hogy fellendíthető lesz a gyülekezeti élet.

Köszönettel tartozunk azoknak, akik valamilyen formában segíteni igyekeztek. Feladat bőven van és a megoldáshoz összefogásra van szükség. Az ajtónk mindenki előtt nyitva áll, vallástól függetlenül mindenkit várunk szeretettel.

Minden vasárnap 8.30-tól várjuk azokat, akik szívesen részt vennének gyülekezetünk életében.

Köszönettel tartozunk mindazoknak, akik bármilyen formában segítségünkre voltak a Szentetornyai ünnep előkészítésében:

Baby bolt: Laczkó Mária tulajdonos // Family vegyes bolt: Miléné Horvát Edit tulajdonos // Vegyes - Ajándékbolt: Benkő Béláné tulajdonos // Gyökeresi vegyes bolt: Kovács Mihály és felesége tulajdonos //

Köszönet a templomkertbe adományozott dísznövényekért:

özv. Csizmadiáné Markovics Rozália // özv. Kovácsné Pörneki Rozália // özv. Szverle Doba Istvánné // özv. Fekete Jánosné //

valamint köszönetet mondunk Szaszko Sándornak nagylelkű segítőkészségéért és a gyülekezet minden tagjának, akik előkészítették a szeretetvendégséget.

ifj. Szverle István
Szentetornya

GYÜLEKEZETI HÍREK

KERESZTELÉS

Sonkolyos Antal és Kovács Irén fia: **ANTAL ZOLTÁN** október 26-án
 Farkas József és Tóth Mónika Csilla fia: **MÁRK JÓZSEF** november 16-án
 Janicsék Zoltán Mihály és Bacsa Éva leánya: **DIÁNA ÉVA** november 23-án
 Darida Ferenc és Barcza Gyöngyi fia: **BENCE** november 3-án
 Horváth Zsolt és Molnár Anita leánya: **NIKOLETTA** december 7-én

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN A GYERMEKEKEN ÉS CSALÁDJUKON !

TEMETÉSEK

1997. október 16 - 1997. december 12-ig

Árgyelán Józsefné/Süle Julianna 84/, Dénes István/75/, Csiszár Jenő/74/, Hegyi Ferenc/65/, Pusztai István/80/, özv. Horváth Jánosné/Csizmadia Róza 92/, özv. Szabó Ferencné/Járolti Etelka 81/, Bojtos Jánosné/Lukács Gizella 71/, Doktor Lászlóné/Bencsik Horváth Julianna 83/, Horváth Margit/74/, Nagy Sándor/81/, Pataki Sándorné/Rocskár Julianna 82/, özv. Gara Bertalanné/Gyevi Nagy Ida 77/, Pető Sándor/78/, Széll Erzsébet/74/, Kardos István/88/, Rékási Ferencné/Antal Julianna 61/, Tóth Sándor/83/, Szabó Julianna/84/, Széll László/54/, Veres Józsefné/Szabó Julianna 86/, Bikádi Bálint/76/, Dénes Ferenc/70/, özv. Dér Lajosné/Horváth Etelka 85/, Török Antal/83/, Sin István/96/

“A VILÁG ELMÚLIK... DE AKI AZ ISTEN AKARATÁT CSELEKSZI, MEGMARAD ÖRÖKKÉ.”

/1.Jn. 2,17/

HARANGSZÓ ÚJSÁGUNKRA A KÖVETKEZŐ TESTVÉREK ADAKOZTAK

/1997. október 16 - 1997. december 12-ig/

Süle Lajosné	800
Török Sándor Franciaország	2000
Kunszeri Miklósné Kiskhalas	1000
Barta Imréné	700
Evangélikus Ált. Iskola	1500
Benkő Pál és neje	2000
Istennél tudvalévő ffi testv.	1000
Kiss Józsefné	1000
Balogh János	100
Barna Béláné Kardoskut	500
Czikora Lajos Tatársánc	500
Hajdu Mihályné	500
Bakk Sándorné	1000
Tóth Lenke	1000
Kristóf Lajosné	1000
Fábián Ferencné Göd	300
Tóth B. József	500
Bérczes Elemérné	2000
Szikora Józsefné	500
Csepregi Imréné	1000
Pleskó Józsefné	1000

KÖSZÖNJÜK! ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN AZ ADAKOZÓKON !

1
9
9
8

JANUÁR					FEBRUÁR					MÁRCIUS								
	1	2	3	4	5		5	6	7	8	9		9	10	11	12	13	14
Hétfő		5	12	19	26	Hétfő		2	9	16	23	Hétfő		2	9	16	23	30
Kedd		6	13	20	27	Kedd		3	10	17	24	Kedd		3	10	17	24	31
Szerda		7	14	21	28	Szerda		4	11	18	25	Szerda		4	11	18	25	
Csütörtök	1	8	15	22	29	Csütörtök		5	12	19	26	Csütörtök		5	12	19	26	
Péntek	2	9	16	23	30	Péntek		6	13	20	27	Péntek		6	13	20	27	
Szombat	3	10	17	24	31	Szombat		7	14	21	28	Szombat		7	14	21	28	
Vasárnap	4	11	18	25	Vasárnap	1	8	15	22	Vasárnap	1	8	15	22	29			

ÁPRILIS					MÁJUS					JÚNIUS							
	14	15	16	17	18		18	19	20	21	22		23	24	25	26	27
Hétfő		6	13	20	27	Hétfő		4	11	18	25	Hétfő	1	8	15	22	29
Kedd		7	14	21	28	Kedd		5	12	19	26	Kedd	2	9	16	23	30
Szerda	1	8	15	22	29	Szerda		6	13	20	27	Szerda	3	10	17	24	
Csütörtök	2	9	16	23	30	Csütörtök		7	14	21	28	Csütörtök	4	11	18	25	
Péntek	3	10	17	24	Péntek	1	8	15	22	29	Péntek	5	12	19	26		
Szombat	4	11	18	25	Szombat	2	9	16	23	30	Szombat	6	13	20	27		
Vasárnap	5	12	19	26	Vasárnap	3	10	17	24	31	Vasárnap	7	14	21	28		

JÚLIUS					AUGUSZTUS					SZEPTEMBER								
	27	28	29	30	31		31	32	33	34	35	36		36	37	38	39	40
Hétfő		6	13	20	27	Hétfő		3	10	17	24	31	Hétfő		7	14	21	28
Kedd		7	14	21	28	Kedd		4	11	18	25	Kedd	1	8	15	22	29	
Szerda	1	8	15	22	29	Szerda		5	12	19	26	Szerda	2	9	16	23	30	
Csütörtök	2	9	16	23	30	Csütörtök		6	13	20	27	Csütörtök	3	10	17	24		
Péntek	3	10	17	24	31	Péntek		7	14	21	28	Péntek	4	11	18	25		
Szombat	4	11	18	25	Szombat	1	8	15	22	29	Szombat	5	12	19	26			
Vasárnap	5	12	19	26	Vasárnap	2	9	16	23	30	Vasárnap	6	13	20	27			

OKTÓBER					NOVEMBER					DECEMBER								
	40	41	42	43	44		44	45	46	47	48	49		49	50	51	52	53
Hétfő		5	12	19	26	Hétfő		2	9	16	23	30	Hétfő		7	14	21	28
Kedd		6	13	20	27	Kedd		3	10	17	24	Kedd	1	8	15	22	29	
Szerda		7	14	21	28	Szerda		4	11	18	25	Szerda	2	9	16	23	30	
Csütörtök	1	8	15	22	29	Csütörtök		5	12	19	26	Csütörtök	3	10	17	24	31	
Péntek	2	9	16	23	30	Péntek		6	13	20	27	Péntek	4	11	18	25		
Szombat	3	10	17	24	31	Szombat		7	14	21	28	Szombat	5	12	19	26		
Vasárnap	4	11	18	25	Vasárnap	1	8	15	22	29	Vasárnap	6	13	20	27			

Orosházi Harangszó- Kiadó: Evangélikus Egyházközség,
5900 Orosháza Thék Endre u. 2. Felelős kiadó Ribár János
lelkész, esperes. Társszerkesztő: Györi Gábor igazgató lelkész,
Koszorús Oszkár presbiter.
Készült az INICIALE BT. nyomdájában, Orosháza.